

Το 1821, ο Μακρυγιάννης και η παράδοση

Γράφει ο **Κωνσταντίνος Χολέβας**.

Το Ορθόδοξο Χριστιανικό και πατριωτικό φρόνημα των επαναστατών του 1821 καταδεικνύει αριστοτεχνικά με τα κείμενά του ο Στρατηγός Ιωάννης Μακρυγιάννης. Γεννήθηκε το 1797 σε ένα χωριό κοντά στο Λιδωρίκι Φωκίδος και πέθανε το 1864 στην Αθήνα. Μετέσχε σε πολλές μάχες του Αγώνος και πρωτοστάτησε στις 3 Σεπτεμβρίου 1843 στην εξέγερση που είχε ως αποτέλεσμα την παραχώρηση Συντάγματος από τον Βασιλέα Όθωνα.

Η ελληνορθόδοξη συνείδησή του εκφράζεται γλαφυρά, παρά την έλλειψη στοιχειώδους παιδείας, στα δύο κείμενα που μάς άφησε. Το πρώτο βιβλίο είναι τα Απομνημονεύματα, τα οποία εξυμνήθηκαν από τον Νομπελίστα ποιητή μας Γιώργο Σεφέρη. Το δεύτερο, το οποίο εξεδόθη το 1983, έλαβε από τον επιμελητή τον τίτλο «Οράματα και Θάματα» και αναφέρεται στην περίοδο μετά την Ελληνική Επανάσταση.

Στο τέλος των Απομνημονευμάτων γράφει τα εξής χαρακτηριστικά που καθιστούν εμφανή τον σεβασμό του στην πατρίδα και στη θρησκεία:

«Κι όσα σημειώνω τὰ σημειώνω γιατί δὲν ὑποφέρω νὰ βλέπω τὸ ἄδικο νὰ πνίγει τὸ δίκιο. Γιὰ κεῖνο ἔμαθα γράμματα στὰ γεράματα καὶ κάνω αὐτὸ τὸ γράψιμο τὸ ἀπελέκητο, ὅτι δὲν εἶχα τὸν τρόπον ὄντας παιδὶ νὰ σπουδάξω: ἤμουν φτωχὸς κι ἔκανα τὸν ὑπηρέτη καὶ τιμάρενα ἄλογα, κι ἄλλες πληθὸς δουλειές ἔκανα, νὰ βγάλω τὸ πατρικὸ μου χρέος πὺν μᾶς χρέωσαν οἱ χαραμῆδες, καὶ νὰ ζήσω κι ἐγὼ σὲ τούτη τὴν κοινωνία, ὅσο ἔχω τ' ἀμανέτι τοῦ Θεοῦ στὸ σῶμα μου. Κι ἀφοῦ ὁ Θεὸς θέλησε νὰ κάμει νεκρανάσταση στὴν Πατρίδα μου, νὰ τὴ λευτερώσει ἀπὸ τὴν τυραγνία τῶν Τούρκων, ἀξιώσε κι ἐμένα νὰ δουλέψω κατὰ δύναμη, λιγότερον ἀπὸ τὸν χειρότερο πατριώτη μου Ἕλληνα. Γράφουν σοφοὶ ἄντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι, καὶ ξένοι διαβασμένοι γιὰ

τὴν Ἑλλάδα. Ἐνα πρῶμα μόνο μὲ παρακίνησε κι ἐμένα νὰ γράψω: ὅτι τούτη τὴν πατρίδα τὴν ἔχομεν ὅλοι μαζί, καὶ σοφοὶ κι ἀμαθεῖς, καὶ πλούσιοι καὶ φτωχοί, καὶ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, καὶ οἱ πλεον μικρότεροι ἄνθρωποι. Ὅσοι ἀγωνιστήκαμεν, ἀναλόγως ὁ καθείς, ἔχομεν νὰ ζήσομεν ἐδῶ. Τὸ λοιπὸν δουλέψαμεν ὅλοι μαζί νὰ τὴ φυλάμει κι ὅλοι μαζί, καὶ νὰ μὴ λέγει οὔτε ὁ δυνατὸς «ἐγώ», οὔτε ὁ ἀδύνατος. Ξέρετε πότε νὰ λέγει ὁ καθείς «ἐγώ»; ὅταν ἀγωνιστεῖ μόνος του καὶ φκιάσει ἢ χαλάσει, νὰ λέγει «ἐγώ»; ὅταν ὅμως ἀγωνίζονται πολλοὶ καὶ φκιάσουν, τότε νὰ λένε «ἐμεῖς». Εἴμαστε στὸ «ἐμεῖς» κι ὄχι στὸ «ἐγώ». Καὶ στὸ ἐξῆς νὰ μάθομε γνώση, ἂν θέλομε νὰ φκιάσομε χωριὸ νὰ ζήσομε ὅλοι μαζί. Ἐγραψα γυμνὴ τὴν ἀλήθεια, νὰ ἰδοῦνε ὅλοι οἱ Ἕλληνες ν' ἀγωνίζονται γιὰ τὴν πατρίδα τους, γιὰ τὴ θρησκεία τους· νὰ ἰδοῦνε καὶ τὰ παιδιὰ μου καὶ νὰ λένε: «Ἐχομε ἀγῶνες πατρικούς, ἔχομε θυσίες -ἂν εἶναι ἀγῶνες καὶ θυσίες. Καὶ νὰ μπαίνουν σὲ φιλοτιμία καὶ νὰ ἐργάζονται στὸ καλὸ τῆς πατρίδας τους, τῆς θρησκείας τους καὶ τῆς κοινωνίας- ὅτι θὰ εἶναι καλὰ δικά τους.»

Ο Μακρυγιάννης ὅπως καὶ ὅλοι οἱ αγωνιστές εἶχε συνείδηση τῆς διαχρονικῆς συνέχειας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ο σεβασμὸς του στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀκόλουθη διήγησή του:

«Εἶχα δυὸ ἀγάλματα περίφημα, μία γυναῖκα κι ἓνα βασιλόπουλο, ἀτόφια -φαίνονταν οἱ φλέβες, τόση ἐντέλειαν εἶχαν. Ὅταν χάλασαν τὸν Πόρο, τὰ ἔχαν πάρει κάτι στρατιῶτες, καὶ στ' Ἄργος θὰ τὰ πουλοῦσαν κάτι Εὐρωπαίων· χίλια τάλαρα γύρευαν [...]. Πῆρα τοὺς στρατιῶτες, τοὺς μίλησα: Ἀυτὰ, καὶ δέκα χιλιάδες τάλαρα νὰ σᾶς δώσουνε, νὰ μὴν τὸ καταδεχτεῖτε νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν πατρίδα μας. Γι' αὐτὰ πολεμήσαμε.»

Γι' αὐτὰ πολέμησαν οἱ αγωνιστές τοῦ 1821. Γιὰ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, γιὰ τὴ Βυζαντινὴ Ρωμιοσύνη, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς Ὀρθοδοξίας μας. Ο Μακρυγιάννης ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὴ περίπτωση εὐλαβοῦς Ὀρθοδόξου. Πίστευε, ὅπως οἱ περισσότεροὶ αγωνιστές, στὴ Θεία Πρόνοια. Ἡ ἀκόλουθη συνομιλία του με τὸν Γάλλο Ναύαρχο Δεριγνύ στους Μύλους τῆς Ἀργολίδος εἶναι ἀποκαλυπτικὴ τοῦ ἠθους τοῦ 1821:

«Ἐκεῖ ποῦ ἔκριανα τίς θέσεις στοὺς Μύλους, ἦρθε ὁ Ντερνὺς νὰ μὲ ἰδεῖ: Μοῦ λέγει:

»- Τί κάνεις αὐτοῦ; Αὐτὲς οἱ θέσεις εἶναι ἀδύνατες· τί πόλεμο θὰ κάνετε μὲ τὸν Μπραῖμη αὐτοῦ;

»Τοῦ λέγω:

»- Εἶναι ἀδύνατες οἱ θέσεις κι ἐμεῖς. Ὅμως εἶναι δυνατὸς ὁ Θεὸς ποὺ μᾶς προστατεύει, καὶ θὰ δείξομε τὴν τύχη μας σ' αὐτὲς τίς θέσεις τίς ἀδύνατες. Κι ἂν εἴμαστε ὀλίγοι στὸ πλῆθος τοῦ Μπραῖμη, παρηγοριόμαστε μ' ἓναν τρόπο· ὅτι ἡ τύχη μας ἔχει τοὺς Ἕλληνες πάντοτε ὀλίγους. Ὅτι ἀρχὴ καὶ τέλος παλαιόθε καὶ ὥς τώρα, ὅλα τὰ θεριὰ πολεμοῦν νὰ μᾶς φᾶνε καὶ δὲν μποροῦνε. Τρῶνε ἀπὸ μᾶς καὶ μένει καὶ μαγιά. Καὶ οἱ ὀλίγοι ἀποφασίζουν νὰ πεθάνουν. Καὶ ὅταν κάνουν αὐτήν τὴν ἀπόφαση, λίγες φορὲς χάνουν καὶ πολλές κερδαίνουν. Ἡ θέση ὅπου εἴμαστε σήμερα ἐδῶ εἶναι τοιοῦτη. Καὶ θὰ ἰδοῦμε τὴν τύχη μας οἱ ἀδύνατοι μὲ τοὺς δυνατούς.

»- Τρὲ μπιέν, λέγει κι ἀναχώρησε ὁ ναύαρχος».

Εἴμαστε ἀδύνατοι, ἀλλὰ εἶναι δυνατὸς ὁ Θεὸς μας, διδάσκει ὁ Μακρυγιάννης. Καὶ με αὐτὴ τὴν πίστη νίκησε τὸν Ἱμπράημ. Ενδιαφέρον δίδαγμα καὶ γιὰ τοὺς σύγχρονους Ἕλληνες. Με πίστη στὸν Θεὸ καὶ ἐπίγνωση τῆς ἱστορίας μας θὰ γίνουμε πιο δυνατοὶ γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουμε τίς δυσκολίες!

Ἀρθρο στὴν ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΛΗΘΕΙΑ, 21.3.2018

